
SAKSFRAMLEGG

Arkivsaksnr.: 07/496-8
Løpenr.: 4388/07
Arkiv: PRO
Saksbehandler: Camilla Bjørn

NÆRINGSRETTEDE MIDLER TIL REGIONAL UTVIKLING UTVIKLINGSPROGRAM TROMSØ (RDA II)

Innstilling til vedtak:

∴

Nærings- samferdselskomiteens innstilling

∴

∴

Saken gjelder:

Vedlegg til saken:

- A: Trykte vedlegg:
- Retningslinjer, Kapittel 551, post 60 tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling. Kapittel 551, post 61 Næringsretta midler til regional utvikling
 - Protokoll styringsgruppemøte 6.2.2007 (med 2 vedlegg til protokoll)
- B: Utrykte vedlegg:
- Utviklingsprogram Tromsø 2013
 - Modell (ettersendes med innstilling til vedtak)
 - Fylkesrådsnotat: Næringsrettede utviklingstiltak Kap. 551, post 61 (RDA) – RDA- prosessen i Tromsø (Sak nr 168/06)
 - St.meld. nr. 21 (2005-2006) Hjarte for heile landet. - Om distrikts- og regionalpolitikken.
 - Brev vedrørende *omlegging av den differensierte arbeidsgiveravgiften fra 2007* av 10.10.2006 fra Kommunal- og regionaldepartementet

Saksutredning:

Fylkesrådet har behandlet saken i møte 20. februar, sak 37/07. I saksframlegget skriver fylkesråd for næring:

”Bakgrunn

EU kommisjonen og EFTAs overvåkingsorgan ESA har vedtatt nye retningslinjer for regionalstøtte gjeldende fra 1. januar 2007 til 31. desember 2013. Differensiert arbeidsgiveravgift er gjeninnført med en del unntak, hvor det i de områdene som har fått økt arbeidsgiveravgift sammenlignet med 2003, har alternative ordninger. Dette omfatter blant annet en ordning med reduserte satser for fiskeri- og landbruksvirksomheter som ikke er omfattet av EØS avtalen, kompensasjon til kommunal og statlig sektor samt **næringsrettede midler til regional utvikling**.

De områdene som ikke fått gjeninnført samme lave sats for arbeidsgiveravgift som de hadde i 2003 har fått videreført ordningen med næringsrettede midler til regional utvikling. I Troms har Tromsø gjeninnført differensiert arbeidsgiveravgift, men med høyere sats (7,9 %) enn resten av fylket (5,1 %). Ordningen med næringsrettede midler er dermed delvis gjennomført i Tromsø. Regjeringen har lagt opp til at den økte arbeidsgiveravgiften blir kompensert og at de kompenserende tiltakene skal ligge fast inntil nytt regelverk for regionalstøtte vedtas i 2013.

Føringer på prosessen

Regjeringa legger opp til at fylkeskommunen, som **folkevalgt** organ, skal ha en styrket rolle og at **fylkestinget** skal ta endelig beslutning om bruken av midlene. Fylkeskommunen har en viktig rolle med å se sammenhenger og få til samarbeid mellom ulike aktører om strategier og innsats for å fremme positiv **samfunnsutvikling** i området. Fylkestingets beslutning om bruk av midlene skal ta utgangspunkt i utfordringer og behov næringslivet, fou-miljø, kommune, universitet og høgskole har gitt som innspill i partnerskapsarbeidet.

Regjeringen mener det er viktig å bygge videre på de positive sidene ved måten disse midlene blir forvaltet på i dag. Det som har utpekt seg som særdeles positivt er det aktive engasjementet fra næringslivet (Resultat av følgestudie gjennomført av Møreforskning), som

har manifestert seg i nye nettverk, samarbeidskonstellasjoner og måter å tenke samarbeid på mellom bedrifter. Det vektlegges derfor at næringslivet skal være en sentral premissleverandør i **utforming av tiltak** for bruken av midlene. Midlene skal brukes til næringsrettet innsats som kan gi varig positive effekter for regionen og næringslivet.

Virkemiddelet skal heller ikke ses på som et selvstendig virkemiddel. Det skal være tett kobling og koordinering mellom dette virkemiddelet og andre virkemiddel som er delegert til fylkeskommunen. **Økt samhandling** skal forenkle prosesser og trekke veksler på de positive sidene, og kanskje spesielt næringslivets nye engasjement.

Det skal være tett kobling og koordinering mellom dette virkemiddelet og andre virkemiddel delegert til fylkeskommunen med **samkjørte planprosesser**. Innretningen av den nye ordningen skal være i tråd med mål og overordnede strategier i fylkesplanen.

Fylkeskommunens forvaltningsrolle -og ansvar

Fra og med 2007 er det felles retningslinjer for kap 551 og postene 60 og 61. For kap 551 post 61 har departementet hvert år godkjent handlingsplanene for bruken av midlene, men fra og med 2007 vil det ikke kreves sentral godkjenning.

Utdrag fra retningslinjene:

- Midlene skal bidra til å utløse regionale fortrinn, hvor tiltak som støttes må være i tråd med mål og strategier i fylkesplanen og handlingsprogrammet i fylkesplanen. Handlingsplaner skal være en del av fylkeskommunens **mål- og resultatstyringssystem** med indikatorer, resultatkrav, og definerte målgrupper.
- Det skal være et klart skille mellom det **strategiske** og det **operative ansvaret** for bruken av midlene når det gjelder **bedriftsrettet støtte** til enkeltbedrifter, hvor Innovasjon Norge skal brukes som operatør.
- Midlene skal, som en hovedregel, brukes innenfor det området som ikke får gjeninnført differensiert arbeidsgiveravgift, så fremst det ikke er konsensus hos partene om at midlene skal ha et annet geografisk nedslagsfelt.
- Det er fylkeskommunens ansvar å se til at midlene over postene 60 og 61 er i tråd med statsstøtteregulverket innenfor EØS-avtalen.
- Midlene skal ikke brukes til å finansiere investeringer i og/eller **ordinær drift** og vedlikehold av statlige, fylkeskommunal eller kommunal velferdsproduksjon og offentlig forvaltnings- eller forretningsvirksomhet.
- Midlene skal normalt ikke gå til direkte eller indirekte investering i egenkapital i virksomheter, og bare i de tilfeller der lån blir konvertert til aksjekapital.
- Midlene fra postene 60 og 61 kan brukes til å finansiere regional transportstøtte.
- Fylkeskommune og de som forvalter midlene på vegne av fylkeskommunen, må etablere et forsvarlig og formålstjenelig system for tilskuddsforvaltning som sikrer korrekt saksbehandling. Med grunnlag i risiko- og vesentlighetsvurderinger skal fylkeskommunen kontrollere at det blir drevet korrekt og pålitelig rapportering, og at tilskuddsmidlene kommer formålet til gode.
- Fylkeskommunen og den som forvalter midler på vegne av fylkeskommunen, er ansvarlig for informasjon om søknadsbaserte ordninger under posten.
- Det skal årlig rapporteres til departementet vedrørende bruk av virkemidler.

Planprosessen i Tromsø

Fylkestinget fikk i desember 2006 orientering om planprosess rundt kompensasjonsmidlene for Tromsø. I planprosessarbeidet ble det oppnevnt ei styringsgruppe med følgende mandat (fylkesrådssak 168/06):

Fylkesrådet i Troms har behandlet sak vedrørende Næringsrettede utviklingsmidler og RDA prosessen i Tromsø og ønsker å følge opp drøftingsmøtet mellom Troms fylkeskommune, Tromsø kommune og Næringsforeningen i Tromsøregionen vedrørende organisering av arbeidet rundt utarbeidelse av handlingsplanen:

1. Fylkesrådet oppnevner en styringsgruppe som skal bestå av følgende representanter:

- Fylkesråd for næring (leder)
- Ordfører i Tromsø kommune
- NHO Troms

- Næringsforeningen i Tromsøregionen

2. Fylkesrådet gir styringsgruppen følgende mandat:

Styringsgruppen får i oppgave å utarbeide utkast til handlingsplanen for bruken av de næringsrettede utviklingsmidlene. Styringsgruppen legger fram utkast til fylkesråd for næring innen 1.12.2006. Utkast til handlingsplan skal inneholde:

- forslag til innsatsområder,
- strategier,
- eventuelt tiltak,
- beslutningsstruktur.

Det legges opp til en åpen og bred planprosess der berørte bedrifter, bransjer og miljøer får mulighet til å påvirke innsatsområdene og disponering av midlene. Erfaringer fra det pågående RDA-arbeidet skal vektlegges og i arbeidet med handlingsplanen skal man vurdere om det er hensiktsmessig å videreføre eksisterende ordninger (Transportstøtte, butikkstøtte, FIFT etc).

Det skal også vektlegges en tett kobling mellom de næringsrettede utviklingsmidlene og andre virkemidler for regional utvikling. Formålet og bruken av midlene skal understøtte fylkesplanens mål og strategier og samordnes med andre strategiplaner/avtaler av betydning. Fylkesrådet legger frem handlingsplanen overfor fylkestinget i februar.

Handlingsplanen bør organiseres i tre strategiske innsatsområder:

- *Bedriftsrettet*
 - *Utviklingsprogram Tromsø*
 - *Tromsø som regional motor*
- *Tromsø kommune gjennomfører planprosessen for den bedriftsrettede delen av programmet i nært samarbeid med Innovasjon Norge.*
 - *Tromsø kommune gjennomfører også prosessen fram til Utviklingsprogram Tromsø.*
 - *I arbeidet med "Tromsø som regional motor" må vedtatte planer og etablerte partnerskapsprosesser gjøres relevant. Som regional utviklingsaktør må fylkeskommunen ha ansvaret for å legge til rette for slike prosesser. Det vil være naturlig at Troms fylkeskommune står sentralt i denne prosessen.*

Styringsgruppen får også mandat til å oppnevne en administrativ arbeidsgruppe som skal ha det operative ansvaret for utarbeidelsen av handlingsplanen. Arbeidsgruppen skal ha deltakelse fra Tromsø kommune (leder), Troms fylkeskommune, Innovasjon Norge, Næringsforeningen i Tromsøregionen, NHO Troms og kunnskapsmiljøet i Tromsø.

I styringsgruppa har følgende vært representert:

- Fylkesråd for næring (leder), Irene Lange Nordahl
- Ordfører i Tromsø kommune, Herman Kristoffersen

- NHO Troms, Arne Eidsmo
- Næringsforeningen i Tromsøregionen, Grete Kristoffersen

Styringsgruppen oppnevnte i sitt første møte 17.10.2006 følgende til en administrativ arbeidsgruppe, som fikk det operative ansvaret:

- Gøril Bertheussen, Tromsø kommune (leder)
- Kari Mette Aaseth, Troms fylkeskommune
- Asbjørn Rasch jr., Innovasjon Norge Troms
- Tore Andreassen, Næringsforeningen i Tromsøregionen
- Knut Wilhelmsen, NHO Troms
- Jan Roger Iversen, kunnskapsmiljøet i Tromsø

Arbeidsgruppen leverte 15.1.2007ⁱ ”Utviklingsprogram Tromsø 2013”. Dokumentet gir innspill/utkast til hvordan RDA-midlene skal disponeres i Tromsø-området i perioden 2007-2013.

Arbeidsgruppens oversendelse:

Overordnet mål for Utviklingsprogram Tromsø 2013 (heretter forkortet UT 2013): *Utviklingsprogram Tromsø 2013 skal være en aktiv og ekstraordinær drivkraft i utviklingen av Tromsø som et attraktivt senter i og for Nordområdet for næringsutvikling, kunnskapsutvikling samt samfunnsutvikling regionalt, nasjonalt og internasjonalt.*

UT 2013t er inndelt i tre fokusområder; A. store regionale prosjekter, B. bedriftsutvikling og C. store kompetanse- og forskningsprosjekter. Hver av fokusområdene har egne strategiske mål og operative programområder (til sammen 18). I UT 2013 ligger det et forslag til fordeling av rammen på henholdsvis 40 %, 30 % og 30 % (se side 22 i Utviklingsprogram Tromsø 2013 vedlagt).

Det foreligger ikke konkret forslag til operasjonalisering av UT 2013. Når det gjelder beslutningsstruktur er dette nevnt i oversendelsesbrevet, hvor det vises til to modeller. Arbeidsgruppen er delt i forhold til valg av modell. UT 2013 må bearbeides videre for å fremstå som en helhetlig handlingsplan.

Styringsgruppens drøfting av oversendelse fra arbeidsgruppen:

Utviklingsprogram Tromsø 2013 er ikke et ferdig styringsdokument jf. mandat til styringsgruppen. Styringsgruppen tilrår derfor at det oppnevnes et RDA-styre som får i oppdrag å utarbeide et forslag til en spesifikk strategisk plan hvor arbeidsgruppens tas inn. Det må videre lages årlige handlingsprogram med mål, programstruktur, initiativansvar og målgruppe for de ulike strategiene/tiltakene og fordeling av midler på innsatsområder, inkludert en beskrivelse av store prosjekter.

Styringsgruppen tilrår videre en annen fordeling av rammen på de tre fokusområdene i UT 2013. Styringsgruppen foreslår en fordeling mellom store prosjekter, bedriftsrettet og FoU på henholdsvis 50 %, 30 %, 20 %. Styringsgruppen mener at fordelingen bør være tentativ og at fordelingen må vurderes årlig.

ⁱ Innleveringsfristen ble endret til 15.1.2007 fra 15.12.2006 på grunn av tidspress.

Handlingsplanens geografiske avgrensinger må etter styringsgruppens mening avgjøres utfra effekter prosjektene gir. Prosjektene som støttes må ha en næringsmessig effekt for Tromsø kommune. Det vil være opp til RDA-styret å vurdere og avgjøre om de enkelte prosjektene ligger innenfor målene.

I planprosessen har man ikke kommet fram til en omforent forvaltningsmodell, men det er enighet om at fylkestinget/fylkesrådet oppnevner et programstyre/RDA-styre. Styringsgruppen tilrår følgende sammensetning hvor næringslivet har flertall:

- 4 representanter fra næringslivet (2 fra NHO og 2 fra NFT)
- 2 representanter fra Tromsø kommune
- 1 representant fra Troms fylkeskommune

Sammensetningen i programstyret bør være balansert med hensyn til kjønn og nærings- og kompetansemessige tyngdepunkt.

Videre er styringsgruppen enig om at mulighetene for et felles sekretariat mellom Tromsø kommune og Troms fylkeskommune må utredes, men det er ulik oppfatning i styringsgruppen om hvor sekretariatsledelsen skal ligge. I planprosessene har det også fremkommet forslag om en koordinatorfunksjon, men rolle og beliggenhet til denne er ikke avklart. Styringsgruppen har derfor tilrådd at en beslutning om en eventuell koordinatorfunksjon må avvantes. I protokollen fra møte 6.2.07 har styringsgruppen bedt fylkestinget om å ta stilling til sekretariatets organisering og mandat. I styringsgruppens drøftinger ble det særlig fra Tromsø kommune lagt vekt på å se til Bodø/Nordland modellen.

Styringsgruppen tilrår også at det for inneværende år settes av midler til transportstøtte, men at behovet for ordningen evalueres årlig.

Nordlandsmodellen:

I innstilling til fylkestinget i Nordland foreslås etablert en prosjektorganisasjon (programråd og sekretariat) med et selvstendig programstyre som er underlagt Nordland fylkeskommune. Nordland fylkeskommune vedtar program og rammene i årlige handlingsplaner. Dette innebærer beslutning om mål, programstruktur og fordeling av midler på innsatsområder etter innstilling fra programrådet. Programstyret skal bestå av 7 personer med flertall av folkevalgte medlemmer (2 folkevalgte oppnevnt av kommunen og 2 folkevalgte oppnevnt av fylkeskommunen) og tre personer oppnevnt av næringslivet. Programstyret skal ha det operative ansvaret for bevilgningsvedtakene. Programrådene er sammensatt av 11 personer, der seks er oppnevnt av næringslivet og 3 personer oppnevnt av fylkeskommune, kommune og høgskolen i Bodø. Programutvalgene skal bidra til utforming og prioritering av prosjekt og tiltak innenfor delprogrammene.

Fylkesrådets vurderinger

Fylkesråden ønsker en grundig drøfting i arbeidsmøtet vedrørende de ulike deltema som diskuteres under før saken ferdigstilles for beslutning. Etter fylkesrådets mening er det viktig at det i disse drøftingene rettes fokus mot selve plangrunnlaget

(langsiktig og årlig innhold) og de resultatene dette skal få når det gjelder næringsrettet innsats.

Fylkesråden er enig med styringsgruppa i at det må lages et forslag til en spesifikk strategisk plan. Det må lages årlige handlingsprogram med mål, programstruktur og fordeling av midler på innsatsområder, inkludert en beskrivelse av store prosjekter. I det strategiske planarbeidet må det sikres en tydeligere kobling mot fylkesplanen (jf. føringer fra Kommunal- og regionaldepartementet).

Forvaltningsmodell/beslutningsstruktur:

Fylkesråden legger til grunn i diskusjonen om forvaltningsmodellen at det er fylkeskommunen som har hovedansvaret. Videre har fylkeskommunen i følge retningslinjene et klart ansvar for å kontrollere at det drives korrekt saksbehandling, oppfølging og rapportering – også i forhold til målene for midlene, hvor avvik blir forebyggt. Dette innebærer at en eventuell delegasjon fra fylkestinget pålegger fylkesrådet hele det forvaltningsmessige og politiske ansvaret for at de strategiske målene blir nådd. I prinsippet betyr det at det kan stilles spørsmål i fylkestinget vedrørende beslutninger/konsekvenser av beslutninger som fattes i RDA II systemet.

Fylkeskommunen har forvaltningsansvar for virkemidlene og viser til regjeringens føring om sterkere folkevalgt styring. Det er viktig å skille mellom strategisk og operativt ansvar. Styringsgruppen tilrår et programstyre, som vil være det operative nivå, med flertall fra næringslivet (4 stk, 2 fra NHO og 2 fra NFT) og hvor Tromsø kommune har 2 representanter og Troms fylkeskommune 1 representant. Under forutsetning av at fylkestinget sikrer at fylkesrådet har nødvendige fullmakter og administrative verktøy til å ivareta det strategiske og forvaltningsmessige ansvar (se vedlegg 1). Fylkesråden ønsker at dette vurderes grundig av fylkesrådet. En eventuell tilslutning til å delegere operativt ansvar til et programstyre som har næringslivsflertall vil ikke endre det faktum at Troms fylkeskommune sitter med totalt ansvaret. Det er dette som ligger til grunn ved at det i Nordland legges det opp til et politisk flertall i styret og at sekretariatet er underlagt Nordland fylkeskommune (se beskrivelse over). Fylkesråden ønsker å gjøre oppmerksom på at styringsgruppen har blitt enig om et næringslivsflertall i RDA-styret.

Fylkesråden mener at det bør være klageadgang på ordningen og at det må utredes hvordan klageadgangen skal organiseres.

Fylkesråden tilrår at det opprettes et interimprosjekt underlagt Troms fylkeskommune hvor Tromsø kommune deltar med tilstrekkelige planressurser for å utarbeide nødvendig plangrunnlag for operasjonalisering. Det er fylkesrådets vurdering at et permanent sekretariat prosjektorganiseres og må underlegges Troms fylkeskommune jf fylkeskommunens totalansvar. Det må jobbes videre med prosjektets mandat og etablering.

Fylkesråden tilrår at det videre arbeid med program-/fagråd slik skissert i UT 2013 innarbeides i planarbeidet, hvor tydelig mandat avklares i forhold til RDA-styret.

Basert på strategiske føringer for bruken av midlene og vedtak om program og rammefordeling, må den bedriftsrettede delen av virkemidlene bruke Innovasjon Norge som operatør (jf. krav fra Kommunal- og regional departementet). Dette

medfører at midlene skal følge beslutningsstrukturen innad i Innovasjon Norge. Dette vil også gjelde prosjekter som faller inn under de andre to fokusområdene så fremst det er en bedrift som står som søker.

Fylkesrådet mener at arbeidet med strategiske føringer på bedriftsrettede virkemidler prioriteres slik at Innovasjon Norge kan iverksette det bedriftsrettede programmet så raskt som mulig.

Fylkesråden støtter seg til forslaget til styringsgruppen om følgende fordeling av rammen på fokusområdene: 50 % til store regionale prosjekter, 30 % til bedriftsrettede prosjekter og 20 % store forskning og innovasjonsprosjekter. Fylkesråden slutter seg også til at dette skal være en tentativ fordeling av rammen, som skal vurderes årlig.

For å kunne effektivere videre arbeid raskt vil det være hensiktsmessig at fylkestinget gir fylkesrådet fullmakt til å opprette et RDA-styre, samt fullmakt til å godkjenne årlige handlingsplaner og detaljer i forvaltningsmodell. Det forutsettes da at fylkestinget får årlige rapporter.

Innstilling:

Fylkesrådet fremmer følgende forslag til vedtak:

Fylkestinget tar utkast til handlingsplan og styringsgruppens behandling av denne til orientering.

1. Fylkestinget slår fast at Troms fylkeskommune har totalansvar for forvaltningen av næringsrettede utviklingsmidler, kap. 551 post 61 – Tromsø. Dette forutsetter at fylkestinget sikrer at fylkesrådet har nødvendige fullmakter og administrative verktøy til å ivareta det strategiske og forvaltningsmessige ansvar.
2. Fylkestinget ber fylkesrådet utarbeide en spesifikk strategisk plan for perioden 2007-13, med helhetlig plan- og forvaltningssystem for utarbeidelse, godkjenning og iverksetting av årlige handlingsprogram med mål, programstruktur og fordeling av midler på innsatsområder, inkludert en beskrivelse av store prosjekter. I planarbeidet må det sikres en tydelig kobling mot fylkesplanen. Planen rulleres og framlegges for fylkestinget i 2008. Det avsettes en ramme til transportstøtte for inneværende år.
3. Fylkestinget legger til grunn vedlagte forslag til forvaltningsmodell (figur). Fylkesrådet gis fullmakt til å godkjenne årlige handlingsplaner. Fylkesrådet rapporterer årlig til fylkestinget.
4. Fylkestinget gir fylkesrådet fullmakt til å oppnevne et RDA-styre med følgende sammensetning:
Næringslivet, 4 representanter hvorav 2 fra NHO og 2 fra Næringsforeninga i Tromsø regionen
Tromsø kommune 2 representanter
Troms fylkeskommune 1 representant

Programstyret skal foreslå og iverksette årlige handlingsprogram etter vedtak i fylkesrådet. Det kan etableres rådgivende programråd der det er hensiktsmessig. Deltakelse i styrer og råd skal balanseres kjønnsmessig. Fylkesrådet utnevner leder i RDA-styret etter forslag fra Tromsø kommune.

5. Fylkestinget forutsetter at et permanent sekretariat prosjektorganiseres og underlegges Troms fylkeskommune, jf. fylkeskommunens totalansvar. Fylkesrådet bes utrede mandat, organisering og iverksette etablering av sekretariat. I utredningsarbeidet skal det vurderes hvilke ressurser Tromsø kommune skal bidra med i sekretariatet.
6. Basert på strategiske føringer for bruken av midlene og vedtak om program og rammefordeling, må den bedriftsrettede delen av virkemidlene bruke Innovasjon Norge som operatør (jf. krav fra Kommunal- og regional departementet). Dette medfører at midlene skal følge beslutningsstrukturen innad i Innovasjon Norge. Dette vil også gjelde prosjekter som faller inn under de andre to fokusområdene så fremst det er en bedrift som står som søker.
7. Fylkestinget mener at arbeidet med strategiske føringer på bedriftsrettede virkemidler må prioriteres slik at Innovasjon Norge kan iverksette det bedriftsrettede programmet så raskt som mulig. Føringerne på Innovasjon Norge rulleres som del av strategisk plan og årsplan.
8. Fylkestinget etablerer klageadgang for ordningen. I arbeidet med operasjonalisering skal klageadgangen beskrives.

Fylkesrådets innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Fylkesordføreren i Troms, den 22.02.2007

Ronald Rindestu
fylkesordfører

...